duiding

Nitraatresidustaalnames: hoe verlopen de controles?

duiding

Bemesting

7 NOVEMBER 2019 – LAATST BIJGEWERKT OM 4 APRIL 2020 15:54



Nog tot en met 15 november gaan staalnemers, die zijn verbonden aan erkende laboratoria, op pad om het nitraatresidu van heel wat Vlaamse landbouwpercelen te bepalen. Nadat de stalen zijn verzameld, gaan ze richting laboratorium om geanalyseerd te worden. We volgen Magda en Carine van de dienst Handhaving van de Mestbank. Zij controleren of de staalnemers die werken voor de erkende labo's hun werk goed doen.

Waarom is het nitraatresidu zo belangrijk?

Magda: "Het nitraatresidu is een maat voor de hoeveelheid nitraat die in de bodem is achtergebleven op het einde van het groeiseizoen. Als te veel nitraat achterblijft in de bodem, spoelt dat door naar het grond- en oppervlaktewater. Een te hoog nitraatresidu zorgt dus voor vervuiling van onze waterlopen."

Wat als een meting uitwijst dat er te veel nitraat in de bodem zit?

Carine: "Dat hangt af of het gaat over een overschrijding bij een perceelsevaluatie of bij een bedrijfsevaluatie. Bij een perceelsevaluatie werd het nitraatresidu op slechts één perceel gemeten, bij een bedrijfsevaluatie gebeurde dat op meerdere percelen. Als een landbouwer een negatieve perceelsevaluatie heeft, leidt dat niet direct tot maatregelen. De overschrijding kon immers toevallig zijn. Afhankelijk van het gebiedstype en de hoogte van de overschrijding, moet de landbouwer volgend jaar wel een perceelsevaluatie of bedrijfsevaluatie doen. Hij moet dus volgend najaar zelf één of meerdere stalen laten nemen."

Wat bij een negatieve bedrijfsevaluatie?

Magda: "Bij een negatieve bedrijfsevaluatie, waarbij er dus meerdere percelen een te hoog nitraatresidu hebben, is de kans op watervervuiling al groter dan bij een perceelsevaluatie. Daarom moet de landbouwer het jaar nadien sowieso opnieuw een bedrijfsevaluatie uitvoeren. Daarnaast zijn er ook andere maatregelen verbonden aan een negatieve bedrijfsevaluatie. Die hangen af van de grootte van de overschrijding. Een vrij lichte maatregel is dat de landbouwer een bemestingsplan en teeltfiches moet bijhouden, een al wat zwaardere maatregel is dat hij zich moet laten begeleiden door een gecertificeerde adviesinstantie en hun adviezen moet opvolgen. De landbouwer kan ook zijn derogatie kwijtspelen, waardoor hij minder dierlijke mest mag opbrengen. Er hangt dus wel wat aan vast, aan dat nitraatresidu."

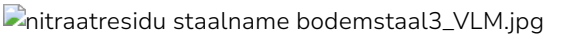
controle mestbank_VLM.jpg

Hoe willen jullie door de staalnemers te controleren de waterkwaliteit verbeteren?

Carine: "Het is uiteraard belangrijk dat de staalnames correct gebeuren, anders hebben we geen betrouwbare resultaten. Daarom kijken we na of de staalnames voldoende worden gespreid over het perceel. En of er voldoende stalen worden genomen. Ook kijken

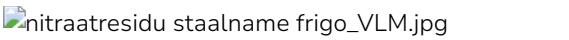
we nog andere zaken na die de kwaliteit van de bodemstaalnames waarborgen.

Wat gebeurt er als jullie staalnemers op fraude betrappen?
Magda: “In het geval van fraude, waarbij de staalnemer en de landbouwer het op een akkoordje gooien om een valse staalname uit te voeren, stellen we altijd een proces-verbaal op. Het parket behandelt die pv’s ernstig, zo komt er dit najaar een zaak voor bij de rechtbank. Bij zware overtredingen worden de betrokken staalnemers sowieso geschorst voor de rest van de campagne.

Welke trucs gebruiken de staalnemers zoal om de Mestbank te misleiden?
Carine: “We hebben al vastgesteld dat staalnemers het opvolgmechanisme via de gps-logging proberen te omzeilen. Staalnemers moeten per 2 hectare, 15 stalen nemen. Ze nemen in de praktijk slechts een paar stalen op het perceel en staan op andere punten gewoon stil. Zo laten ze uitschijnen via de logs dat er een staal genomen wordt, terwijl dat niet het geval is."
"Zulke praktijken komen gelukkig zelden voor. Sinds 2016 zetten we heel sterk in op de controle van de staalnemers. We merken dat het aantal vastgestelde ernstige inbreuken ondertussen sterk gedaald is. Zo stelden we in 2016 nog 9 ernstige inbreuken vast, vorig jaar is dat al teruggelopen tot slechts 1 inbreuk. Gelukkig doen slechts een minderheid van de staalnemers hun werk niet goed en komen we meestal wel goed presterende staalnemers tegen.”

nitraatresidu staalname bodemstaal3_VLM.jpg

We gaan eens polsen bij zo’n staalnemer. Jan neemt momenteel stalen voor een erkend laboratorium in Bocholt. Dat stalen nemen niet voor doetjes is, valt direct op.
Jan: “Per staalname moet die boor zo’n 15 keer de grond in, tot 90 cm diepte. Dat is gratis fitness want er komt wel wat kracht bij kijken om die boor zo diep in de grond te krijgen. Ik heb telkens een 5-tal boren bij. Ik heb brede en smalle boren. De bovenste laag van 0 tot 30 cm moet met een brede boor worden bemonsterd. Daarnaast is die brede boor handig, omdat je daarop kunt kloppen met een hamer. Hier is het harde grond en geraak ik maar tot op 75 cm diepte. Het liefst neem ik stalen in zachte grond, maar dat kom je niet veel meer tegen. Door de machines die over de grond rijden, is het vaak een hel om erdoor te geraken. Als ik geen stalen kan nemen tot op 90 cm diepte, moet ik dat vermelden. Na de staalname doe ik de grond in het juiste potje. Ik heb drie potjes, een voor stalen die worden genomen van 0 tot 30 cm, een voor 30 tot 60 cm en een voor de stalen van 60 tot 90 cm.”

Hoeveel stalen neem je per dag?
Jan: “In principe duurt het zo’n half uur om 15 stalen per perceel te nemen. Als ik op mijn eentje op pad ga, kan ik tot 9 percelen bemonsteren. Als ik zoals vandaag hulp krijg van een collega, kan ik wel tot 15 percelen per dag afwerken. Maar het lukt niet altijd om het vooropgestelde aantal staalnames te halen. Gisteren zijn we pas rond de middag kunnen vertrekken en hebben we 7 van de 9 staalnames gedaan in Kinrooi. Het was al donker bij het laatste staal.”

Wat gebeurt er met de stalen nadat ze zijn genomen?
Jan: “Het is belangrijk dat de stalen koel worden bewaard, anders lopen de nitraatresiduwaarden op. Daarom heb ik een diepvriezer in mijn auto. Ik werk voor Agrolab in Duitsland. Vorige week heb ik onder meer stalen genomen in Oostkamp, Halle, Dilbeek en Riemst. Mijn collega rijdt morgen met die 300 stalen naar Duitsland, de hele tijd zitten ze in de diepvriezer.”

nitraatresidu staalname frigo_VLM.jpg

Dat je sterk moet zijn om stalen te nemen, was al duidelijk. Waarmee krijg je nog te maken?
Jan: “Op percelen met dieren is het opletten. Ik heb al eens een kudde koeien achter me aan gehad, paarden ook. Ook het weer speelt een rol. Gisteren heb ik bemonsterd op een perceel met een hoge groenbemester erop. Toen was ik nat tot aan mijn middel. Ik kan dan wel een regenbroek aandoen, maar dat wandelt niet zo goed.”

Gebeurt het dat je controleurs van de Mestbank tegenkomt?
Jan: “Jazeker, maar dit jaar nog niet. Ik heb vorig jaar 4 tegenstalen uitgevoerd op 1 perceel en werd toen gecontroleerd. Ik heb 6 uren werk gehad voor die 4 staalnames. In het totaal moest de boor 60 keer de grond in. Ik heb toen een heel goede beoordeling gekregen. Het geeft voldoening om te horen dat je je werk goed doet, maar het geeft toch ook wat extra stress als ze op je vingers aan het kijken zijn”.

Bedankt Jan, voor je tijd. We gaan je verder laten werken.

VILT vzw

Bd Simon Bolivar 17
1000 Bruxelles

Contact

M • info@vilt.be

Volg ons op:

screenreader.visit us on our facebook page: https://www.facebook.com/vilt.nieuws/
screenreader.visit us on our linkedin page: https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/
screenreader.visit us on our instagram page: https://www.instagram.com/vilt.nieuws
screenreader.visit us on our x page: https://x.com/vilt_nieuws
screenreader.visit us on our bluesky page: https://bsky.app/profile/viltnieuws.bsky.social

---

© 2026 VILT vzw, all rights reserved |
Privacy policy
Copyright
Cookie Policy
Cookie instellingen aanpassen

Crafted by Brigada